

Odgovor uredniku Bojanu Štularju

UREDNIK Bojan Štular piše v prejšnji Javni tribuni (št. 2/72, str. 12 in 13) o tako perečih, zlasti gospodarskih zadevah, da je nujno čimprej spregovoriti o njih.

Sestavek urednika je objavljen neposredno ob delih mojega poslanskega poročila in — razen nekaj uvodnih formalnih pohval — skoraj v celoti opozarja na njegova »preozka«, se pravi napačna stališča. V svetu in pri nas je običaj, da glavni urednik pripiše ob objavljenem članku tako opozorilo samo če meni, da so v njem zelo napačna stališča, ne pa če gre za »normalne« in delne razlike ter za osebna mnenja pisca.

Ali uredniško opozorilo (dalje: opozorilo) res temeljito širi preozke poglede in varuje bralca pred zablodami skritimi v njih?

Prepričan sem, da ne. In to iz dveh razlogov. Prvič, temeljna izhodišča opozorila so precej nejasna in večkrat protislovna — kar enkrat trdijo, drugič zanikajo. Drugič, nikakor ne drže dejstva, ki jih opozorilo pripisuje stališčem poslanca, skupščini in družbenemu stanju.

To moram seveda dokazati, kar bom naredil ob nekaterih značilnih trditvah v opozorilu.

Opozorilo zelo natančno pripisuje poslanskemu poročilu »mnenje, da je poglavitni krivec obeh pojavov (inflacije in nelikvidnosti V. R.) gospodarstvo«. Ze v prvih, debelo natisnjenih vrstah poročilo kar dvakrat poudarja, da prihaja do nekontrolirane rasti dohodkov, cen in stroškov **nasploh** zato, ker smo v preteklosti opustili skoro vsako usmerjanje in kontrolo, celo take, kot jih imajo sodobna tržna gospodarstva (očitno ne gre za administrativno-stalinistično usmerjanje!). Se pravi, po poročilu nikakor ni glavni krivec gospodarstvo, ampak je glavni krivec slabo in skoraj nikakršno družbeno in gospodarsko usmerjanje v preteklosti. Poročilo poudarja, da je pomanjkljivo družbeno usmerjanje povzročilo negativno ponašanje »v **celi družbi**« — torej ne samo v gospodarstvu, seveda pa tudi v njem.

Opozorilo zahteva, da mora »samo gospodarstvo najti poti za izenačevanje pogojev gospodarjenja v in med panogami«. Če je to zahteva, da praktično vse ureja »samo gospodarstvo«, dosledna, mora slediti sklep: povsem je zgrešeno usmerjanje po občinah, družbenih organih kot je skupščina, samo v napoto je taka usmerjena delitev dohodka in novi davčni sistem, kakršne gradi skupščina, in odveč so vsi naporji za izpopolnjevanje tega usmerjanja (ki seveda ni niti stalinistično-administrativno niti protigospodarsko niti protisamoupravno, ampak le razvijanje samoupravljanja na obči družbeni ravni).

Ali opozorilo z zadosti razlogov nasprotuje takem usmerjanju? Vsekakor bi bilo tako in še bolj dograjeno družbeno in gospodarsko usmerjanje v največjo korist samemu gospodarstvu. Proti njemu so lahko le tisti v gospodarstvu, ki gledajo ozko in na kratko, ne vidijo pa malo bolj dolgoročnih in skupnih koristi slovenskega gospodarstva. Kako je nujno še izpopolnjevanje usmerjanje, ko so nam celo v prvih mesecih 1972 zrasli dohodki skoraj za 50% nad predvidevanjem, cene pa tako da bi lahko imeli konec leta 11—15% ali večje povišanje namesto 5% predvidenega. Ob demontiranju vsakršnega družbenoekonomskega usmerjanja bi bili ti inflacijski pojavi še težji.

Opozorilo je protislovno in nejasno, ker enkrat opuša vsako obče družbeno usmerjanje, ker je enkrat proti kontroli cen (str. 13, prvi stolpec, 8. vrsta od spodaj), drugič pa zagovarja »družbeno kontrolo cen« (dru-

gi stolpec, 10. vrsta od spodaj). Kako bi bilo mogoče graditi na takih protislovnih, dvojnih pogledih in nasvetih uspešno usmerjanje gospodarstva?

Povsem netočno je očitati poročilo poslanca, da teži zavreti investiranje v gospodarstvu in da je zanj strašilo rast osebnih dohodkov. V poročilu — objavljenem in neobjavljenem delu — je veliko mest, ki jasno nasprotujejo samo takim dohodkom, ki ne izvirajo iz večje produktivnosti dela, in nekoristnim investicijam. V drugem stolpcu poročila (12. stran Javne tribune) stoji dobesedno, da so »nepravilni visoki celotni in osebni dohodki, ki ne izvirajo iz njihovega dela« in se zahteva »da pospešimo akumulacijo« in »zakon o delitvi naj deluje... tako da bo pospeševal investicije«, glede osebnih dohodkov pa »so pravične celo nekaj večje razlike« na temelju storilnosti, se pravi, da je opravičena tudi zdrava rast dohodkov. Kako je ob teh zelo jasnih stališčih možno očitati poročilo, da nasprotuje tistemu, kar je jasno začetniku: koristnost zdrave rasti dohodkov in investicij, Zanimivo pa da sploh ni opozoril glede podobnih dejstev: nepokrite in zlasti neracionalne investicije, ki so tudi izvor inflacije, in koncentracija in-

vesticij v bančništvu in trgovini, kar je bilo lani značilno za del ljubljanskega gospodarstva.

Zelo netočna je trditev, da poročilo vidi poglavitnega krivca v »industriji, rudarstvu, kmetijstvu, prometu in obrti«. Objavljeni del poročila ne daje nobenega povoda za tako oceno, saj izrečno zahteva, da se bolj obremenjene tudi banke in zavarovalništvo. V neobjavljenem delu poročila — ki je bilo uredništvu dostavljeno v celoti, brez priloge — pa industrija in proizvodne organizacije sedaj stoji tudi dobesedno: »Vendar imajo celotna zelo nizke dohodke v primerjavi z privilegiranimi gospodarskimi vejami.« (str. 4 poročila) »Zlasti je poudarjal, da so proizvodne, industrijske organizacije, dezakumulirane in brez moči, medtem ko so ... trgovske, bančniške in podobne — verjetno še premočne.« (str. 7 poročila). Zato je poslanec predložil, »da se ne govori o pretirani obremenitvi gospodarstva« v celoti, ampak le o obremenitvi proizvodnje« (str. 7 poročila). Dejansko dogajanje je bilo torej popolnoma drugačno in je v poročilu prikazano povsem drugače kot v opozorilu. Poslanec nikakor ni videl v industrijskih in drugih proizvodnih organizacijah (rudarskih, kmetijskih, prometnih, obrtnih) žarišče inflacije, neutemeljenih dohodkov in investicij, ampak prvenstveno v neizgrajenem družbenoekonomskem usmerjanju in dosti več negativnih pojavov v vejah izven proizvodnje — v trgovini, bančništvu in v podobnih.

Močno se tudi razlikujejo ocene o delu slovenske skupščine. V opozorilu je — brez vsake omejitve — rečeno samo dvoje: da se skupščina ne ukvarja z resnimi stvarmi (dobe- sedno: »da zaradi dreves ne vidimo gozda«, »kost za glodanje«) in da so »mnogi pomembni zaključki in programi teh (družbenopolitičnih — V. R.) organizacij šli mimo skupščin...«

Ceprav ima seveda vsak organ in njegov član pomanjkljivosti, ni v teh dveh ocenah skupščin — in seveda tudi republiške, saj razpravljamo predvsem o njej — niti kančka konstruktivne kritike. Ali ni sedanja republiška skupščina naredila sploh nič resnega in pozitivnega? Ali naj zavržemo kot negativne vse iniciativne ukrepe skupščine glede inflacije, nestabilnosti, glede usmerjanja gospodarstva in odstranjevanja socialnih razlik? Ceprav je del teh iniciativ in ukrepov republiške skupščine v objavljenem poročilu podrobno naštet, gre opozorilo mimo njih, kot da jih sploh ni, ne daje nobene konkretne kritike niti predlogov za zboljšanje teh ukrepov. Ali je to plodna in resna kritika? Ali zato ne želimo videti pozitivnih strani v delovanju republiške skupščine, da bi lahko še dalje povsem neutemeljeno trdili, da se je skupščina spremenila v »parlament«, poslanci pa v privatnike in da je zato prav njih treba malo priviti?

Ali je pravična in točna ocena, ki slovenski skupščini prizna le resolucijo o kajenju in podobne »kosti za glodanje«? Ali se družbenopolitične organizacije — posebno pa v občini Šiška — strinjajo s takimi ocenami? Ali ne bi bila dolžnost odgovornih kritikov skupščin, da pokažejo na njihove pozitivne in negativne strani in kako naj se pozitivne poglobijo? Ali ne bodo ozke in nepravilne ocene oteževale sedanji in bodoči skupščini, da se razvije kot odgovoren in iniciativen samoupravni organ, njeni člani pa kot odgovorni in iniciativni delegati?

Resne diskusije, kritike in pripombe na katerikoli naslov — pa tudi skupščin in delegatov — bodo vedno koristne. Netočno navajanje dejstev in zelo nejasna izhodišča pa ne morejo voditi v plodno samoupravno razpravo.

dr. Vojan RUS

ODGOVOR OBČANOM

SREDI MARCA sem prejel anonimno pismo, ki nosi naslov odpošiljalca »SZDL Zbilje« in natipkani podpis »Občani Zbilja«, je pa brez datuma, brez žiga in brez lastnoročnega podpisa. Vsebinsko te anonimke je posvečena delovanju Turističnega društva Zbilje in problemom turističnega razvoja tega kraja. V zvezi s tem je navedeno, da sem na sestanku 13. 3. 1972 v Domu Zbilje za zastopnikom Turističnega društva obljubil 40 milijonov S-din kredita za investicije v nekatere turistične objekte. Glede tega pisci anonimke protestirajo v imenu »občanov Zbilja« ter predlagajo, naj se ta sredstva porabijo za asfaltiranje ceste Zbilje—Jepra. Istočasno me pozivajo, naj podam odgovor v Javni tribuni.

Na ta poizv odgovarjam, da smo se na omenjenem sestanku dejansko pogovarjali o možnostih za najetje kredita pri Ljubljanski banki in navedeni višini za turistične investicije, ki so v Zbiljah nujno potrebne, predvsem pa za sanitarije in ureditev parkirnih prostorov. Pri tem gre za kreditna sredstva, ki so se v banki zbrala iz obresti od poslovnih skladov turističnih, gostinskih in drugih storitvenih delovnih organizacij. Kredite iz teh sredstev, ki so strogo namenska — torej se lahko uporabljajo le za investicije v turistične, gostinske in druge storitvene objekte — ima pravico usmerjati občinska skupščina. Zato smatram, da bi bila lahko koristno uporabljena prav za najnujnejše investicije turističnega značaja v Zbiljah. V nobenem primeru pa teh sredstev ne moremo usmeriti za gradnjo ceste in drugih objektov komunalnega značaja. Do realizacije teh kreditov pa itak lahko pride samo v primeru, če bi nastopila kot investitor določena delovna organizacija, kajti samo Turistično društvo ni kreditno sposobno.

Predsednik skupščine
Danilo Sbrizaj